

Булінг його види та профілактика в ЗДО

Підготувала: Рибас М.А.
Практичний-психолог

Що таке булінг?

У перекладі з англійської - хуліганити, грубіянити, визначається, як **утиск, цькування, дискримінація.**

- Це багатократний негативний психологічний тиск на людину.
- Булінг може бути ситуативним (спровокований певною ситуацією і трапляється тільки раз) і систематичним (постійні знущання день у день).
- У дитячому садочку при насильстві немає попередньої стадії обдумування. Дошкільнята не усвідомлюють до кінця своїх дій. Відсутнє розуміння наслідків і відчуття провини. Виправданням насильства є незначний проступок. Агресивна поведінка дітей розходиться з їх словами.
- Особливо важливими ознаками для виявлення булінгу (цькування) є зміни поведінки і емоційного стану дитини, які можна помітити тільки при постійному спостереженні.

систематичні
кепкування з
будь-якого
приводу

задирство

Що таке булінг?

бойкот та
ігнорування

фізичні і
психічні
приниження

псування
особистих
речей

різного виду
знуцання

Які є види булінгу ?

фізичний

- штовхання, підніжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаси, нанесення тілесних пошкоджень

психологічний

- принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, міміка обличчя, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж

економічний

- крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей

Чим конфлікт відрізняється від булінгу?

Конфлікт

- Одноразовий, неповторюваний акт
- Незгода, розбіжність думок
- Рівність сил
здатність кожної зі сторін впливати на процес конфлікту

VS

Булінг

- Тривалі, повторювані дії
- Агресивна поведінка з метою завдати шкоду та принизити
- Нерівність сил
різниця у фізичному стані, рівні соціально-психологічної адаптованості, стані здоров'я

Не кожен конфлікт є булінгом.

Ситуація, коли одна дитина штовхнула іншу без наміру завдати шкоду - **не є булінгом**.

Ситуація, коли дитина навмисно фотографує однокласників в роздягальнях та шантажує або поширює ці фото з метою приниження - **є булінгом**.

УЧАСНИКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

Ситуація булінгу має **колективний** характер.

Як правило, булінг включає **трьох основних учасників**:

- **кривдник** (булер);
- **потерпілий** (жертва булінгу/буллі);
- **спостерігачі**.

Хто може провокує булінг в дитсадку

Серед дітей старшого дошкільного віку в ЗДО булінг можуть спровокувати і дорослі. Діти старшого дошкільного віку одразу сприймають ставлення авторитетних дорослих до інших і беруть це ставлення за зразок. Вони починають цькувати дитину чи дітей, якщо:

педагог або помічник вихователя:

- зневажливо ставиться до дитини, яка часто плаче або невпевнена в собі
- ігнорує скаргу дитини на те, що її образили однолітки
- глузує із зовнішнього вигляду дитини
- образливо висловлюється про дитину чи її батьків
- проявляє огиду щодо фізичної або фізіологічної особливостей дитини батьки або члени сім'ї:
- б'ють та ображають дитину вдома
- принижують дитину у присутності інших дітей
- проявляють сліпу любов та виконують усі забаганки дитини
- ставляться до дитини як до неповноцінної особистості, жаліють (неповна родина, дитина хвора або має відхилення в розвитку).

Усі діти потребують підтримки дорослих — батьків, вихователів, практичного психолога та соціального педагога. Саме вони мають допомогти дітям налагодити партнерські взаємини з однолітками у групі.

Основні риси дитини, яку легко пригноблювати :

У 90 випадків жертва булінгу нікому не розповість про те, що відбувається).

Низка самооцінка

Сором'язливість, лякливість

Апатичність, незацікавленість в тому, що відбувається навкруги

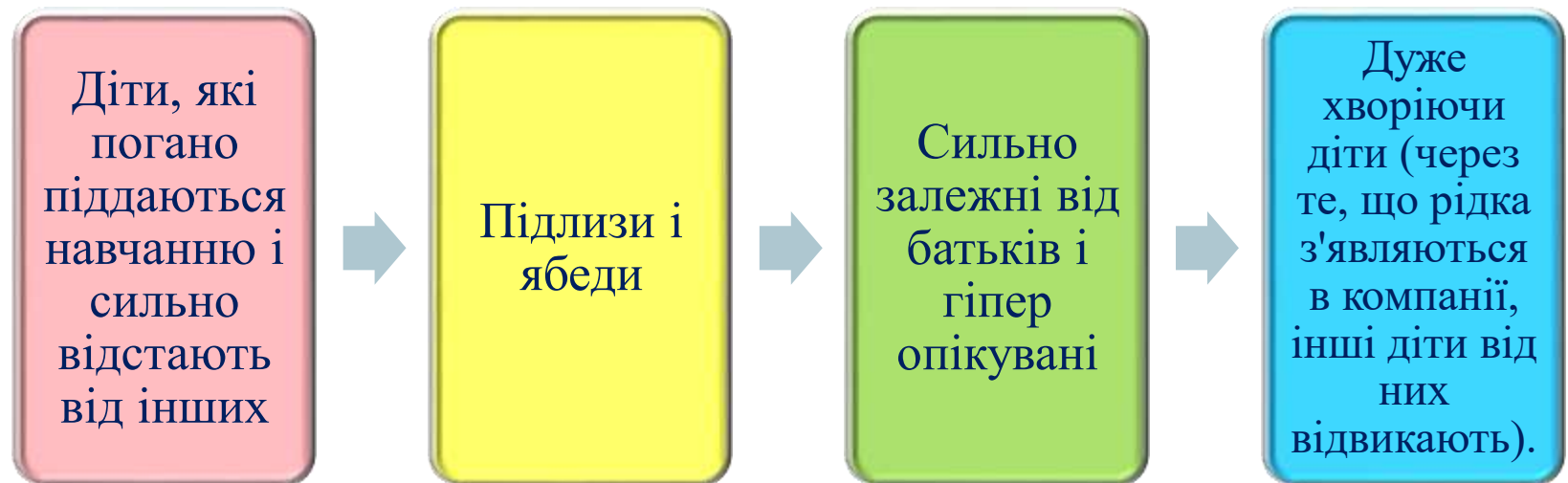
Відсутність хоч би одного близького друга серед однолітків

Прийняття усього, що відбувається

Провокативні жертви булінгу

Звичайно, це не означає, що дитина напрошується сама, ні в якому разі! Але її поведінка настільки відверто відрізняється з поведінкою однолітків, що часом викликає роздратування і нерозуміння навіть у педагогів:

Як виглядає дитина-булі?

ДИТИНА - ЗАДИРАКА

Діти, що не уміють співчувати

Гіперактивні, агресивні, фізично перевершуючи своїх однолітків

Дитина, яка є неформальним лідером компанії або мріє ним стати

Відчуває вседозволеність в наслідок неправильного виховання або високого соціального статусу батьків.

Спостерігач або союзник буллі

У питанні дитячої агресії завжди є третя сторона, і провина спостерігача анітрохи не менше провини самого агресора. Чому діти не діють або підключаються до цькування зрозуміти досить просто:

- страх опинитися на місці жертви

- страх виділитися з натовпу і легко піддаються чужому впливу

- вважають знущання - розвагами, а жорстокість і грубість - нормою

- колись були на місці жертви і тепер відіграються

Роль педагога.

У ЗДО вихователь - арбітр. Він стежить за неприпустимою агресією. Чітко розпізнає форми агресії і насильства, привчає дітей справлятися з агресією усередині себе.

Як боротися з булінгом?

Пам'ятка для вихователя. Ознаки булінгу (цькування):

на що треба звернути увагу:

- занадто емоційна атмосфера в групі;
- виокремлення певних дітей від решти;
- «перегрупування» дружніх кіл;
- коли діти припиняють спілкування, замовкають при появі дорослого/дорослої або вихователя в приміщенні;
- кардинальна зміна поведінки окремої дитини – як сумна, закрита, пригнічена, так і піднесена, жвава, агресивна;
- раптове зниження успішності деяких дітей;
- часті хвороби та прогули навчальних занять окремої дитини, не притаманні їй до цього часу.

Звертайте увагу на поведінку дитини, на чийй би позиції він не був: нападаючий, спостерігач або жертва - це треба присікати. Проблема булінгу, знищена на ранній стадії, матиме мінімум наслідків для психіки дитини.

Ніколи не відмахуйтеся від скарг дитини, що навіть здаються вам суццою дрібницею. Проігнорувавши її один раз, ви більше ніколи не доб'єтесь відвертості і не дізнаєтесь, коли і за яких обставин все посилюється.

Розпочніть виховання лояльності з себе самих.

Якщо ж пустити усе це на самоплив, слід залишиться незгладимий, причому для усіх учасників конфлікту. Якщо дитина агресивна і не бачить іншого способу взаємодії з однолітками або молодшими, окрім як принижувати і бити, у нього серйозні проблеми, які він не може сформулювати і обговорити.

Щоб домогтися гармонійних стосунків кожного вихователя з дітьми, проведемо з педагогічним колективом такі форми методичної роботи.

Зокрема проведемо такі заходи:

анкетування: «Чи виявляєте ви толерантність?»

Тест „Наскільки Ви толерантні?“

1. Ви вважаєте, що у Вас виникла цікава ідея, але її не підтримали. Це Вас засмутить?

- а) так;   б) ні.

2. Друзі пропонують розпочати гру. Чому Ви віддасте перевагу?

- а) щоб у ній брали участь ті, хто грає добре;
б) щоб грали й ті, хто навіть не знає правила.

3. Чи зможете Ви спокійно сприйняти погану для Вас новину?

- а) так;   б) ні.

4. Чи дратують Вас люди, які з'являються в громадських місцях в нетверезому вигляді?

- а) якщо вони поведуться пристойно, це мене взагалі не цікавить;
б) мені завжди були неприємними люди, які не вміють себе контролювати.

5. Чи легко Ви знайдете контакт з людьми іншої професії, матеріального стану, іншими звичками?

- а) ні, це мені важко було б зробити;
б) так, бо я не звертаю на це увагу.

6. Над Вами пожартували. Як Ви на це відреагуєте?

- а) мені не подобаються ані жарти, ані жартівники;
б) хоча цей жарт може бути неприємним, відповім тим самим.

7. Чи згодні Ви з тим, що багато людей „знаходяться не на своєму місці” і „роблять не свою справу”?

- а) так;   б) ні.

8. У компанії Ви з другом (подругою), який стає об'єктом загальної уваги, відвертаючи її від Вас. Як Ви на це відреагуєте?

- а) мені неприємно, що мене позбавляють уваги;
б) я лише зрадію за нього (неї).

9. У гостях ви зустрічаєте людину похилого віку, яка критикує сучасне покоління і розхвалює старі часи. Ваша реакція:

- а) підете раніше, зіславшись на якийсь привід;
- б) почнете сперечатися.

Підрахуйте бали.

По 2 бали дається за відповіді: 1б, 2б, 3б, 4б, 5б, 6б, 7б, 8б, 9б.

За інші варіанти відповідей бали не нараховуються.

Від 0 до 4 балів.

Ви безкомпромісний та упертий. Де б Ви не перебували, створюється таке враження, що Ви намагаєтесь усім нав'язати свої думки. Ви можете виявити агресію, навіть підвищити голос, аби досягти своєї мети, тому з Вами важко підтримувати стосунки тим, хто дотримується іншої точки зору, хто не погоджується з тим, що Ви робите.

Від 6 до 12 балів.

Ви спроможні відстоювати свою точку зору і вести діалог, змінювати свою думку, якщо це необхідно. Хоча іноді можете бути і занадто різким, нечемним до свого співрозмовника. В такі моменти Ви справді можете виграти суперечку з людиною більш слабкого характеру. Але чи варто одержувати перемогу таким чином, якщо цього можна досягти, не принижуючи чиєїсь гідності?

Від 14 до 18 балів.

Твердість Ваших переконань поєднується з Вашою толерантністю. Ви можете прийняти будь-яку ідею, з розумінням поставитися до неочікуваного вчинку, навіть якщо Ви його не схвалюєте. Ви досить критично ставитесь до своєї думки і здатні з повагою і тактом відмовитись від поглядів, які, як виявляється, були помилковими.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!